

Endal Beitelag SA
c/o Aril Røttum
7298 BUDALEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Inge Hafstad, +47 74 16 80 66

Avslag på søknad om skadefellingstillatelse på kongeørn i deler av Midtre Gauldal kommune

Endal Beitelag v/Aril Røttum får avslag på sin søknad om skadefellingstillatelse på to kongeørninger på reir i Endal, Midtre Gauldal kommune. Avslaget begrunnes med at det ikke er dokumenterte skader forvoldt av kongeørn. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknad

Endal Beitelag SA v/Aril Røttum søkte i e-post datert 29. juli 2022 om skadefellingstillatelse på to kongeørninger på reir i Endal. Røttum har ikke vært i kontakt med Statsforvalteren i forkant, og søker på vegne av beitelaget.

Bakgrunnen for søknaden var funn av rester av lam på reiret. Det var lagt ved tre bilder som dokumenterer at det ligger rester etter lam i reiret. Søker påpeker at det er stor sannsynlighet for at de voksne kongeørnene har tatt lam mens de ennå har levd, og at det ikke er andre årsaker til at lam har død. Begge ungene var fortsatt på reiret ved søknadstidspunktet den 29. juli.

Søker viser til at kongeørn kan ta lam gjennom hele beitesesongen, og viser til et tilfelle i Synnerdalen der kongeørn tok et lam etter at hovedsankingen var gjennomført. Søker viser også at kongeørn tar villreinkalver på vår/forsommer, samt at det er stadig blir observert mer ørn.

Det søkes derfor om fellingstillatelse på de to kongeørningene mens de ennå er i reiret.

Lovgrunnlaget

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 12.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

"Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges

forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.”

I § 12 i rovviltforskriften om skadefelling av kongeørn heter det:

” Statsforvalteren kan gi tillatelse til felling av enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer, jf. viltlovens § 14. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom. Det kan knyttes vilkår til fellingstillatelsen”

I kommentarene til § 12 i rovviltforskriften står det videre:

” For felling av kongeørn er det et vilkår at andre tiltak for å forebygge skade er utprøvd i rimelig utstrekning. Kongeørn opptrer som skadevolder i mer avgrensede tidsperioder enn de andre artene, og skader kan ofte forebygges gjennom enklere tiltak. Fellingstillatelser kan gis for å stoppe en pågående skadesituasjon, men det tillates ikke felling utelukkende for å forhindre fremtidige skader som for de andre artene. Statsforvalteren kan derfor gi tillatelse til felling av enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer som volder skade. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at etablerte par eller voksenfugler skal være unntatt og at felling foretas av nærmere bestemte personer. Felling kan iverksettes uten hensyn til fredning, men skal følge bestemmelsene om ordinær jaktutøvelse fastsatt i medhold av viltloven.”

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur»

Etter naturmangfoldlovens § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Rovdata publiserte våren 2020 en rapport som estimerte antall hekkende par av kongeørn for perioden 2015 – 2019 i Norge. Rapporten estimerer i overkant av 1000 hekkende par i Norge (78 – 91 i gamle Sør-Trøndelag og 44 – 63 i gamle Nord-Trøndelag). I og med at det er brukt andre metoder i utarbeidelsen av dette estimatet er det ikke mulig å tallfeste utviklingen fra 2004 (850 – 1200 hekkende par) og 2008 (1176 – 1454), men bestanden har økt noe i Sør-Trøndelag fra perioden 2010-14 (61-87 par), mens den har gått noe ned i Nord-Trøndelag (64-69 par) (Mattisson m.fl. 2020 – NINA Rapport 1858).

Resultatene fra 12 intensivt overvåkede områder i perioden 2015 – 2021 viser at bestanden av kongeørn er forholdsvis stabil (www.rovdata.no, – NINA-Rapport 1225, 1304, 1442, 1602, 1748, 1927 og 2052), men at ungeproduksjonen pr. territorium går ned. Med bakgrunn i det vi vet om kongeørnbestanden i Norge og Trøndelag vil ikke en eventuell felling av et individ true artens overlevelse eller det genetiske mangfoldet (jf. nml. § 5).

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldlovens § 8. Pr. i dag er ikke overvåkingssystemet for kongeørn like godt som for de andre store rovdirene. Det mangler et godt nok system for å registrere bestandsendringer hos kongeørn. Rovdata sin rapport

(NINA Rapport 1858) er et viktig steg videre for å få gode bestandstall og tallfeste bestandsutviklingen hos kongeørn. Den intensive overvåkingen av kongeørn har startet opp på 12 ulike områder. Dette er en del av det kontinuerlige arbeidet med å forbedre overvåkingen av kongeørn, noe som vil medføre at kunnskapsgrunnlaget rundt kongeørn og forvaltningen av denne vil bedres jf. prinsippet i § 8. Imidlertid gir NINA rapport 1858, samt de syv årsrapportene fra den intensive overvåkingen et godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere søknaden (jf. nml. § 8).

Statsforvalteren anser kunnskapsgrunnlaget som godt nok for å fatte vedtak i saken og tillegger føre-var-prinsippet i nml. § 9 liten vekt, selv om Statsforvalteren mener at bestanden av kongeørn må forvaltes med forsiktighet. Siden Statsforvalteren gir avslag på søknaden om felling av kongeørn, anses ikke bestemmelsene i §§ 10- 12 for relevante i denne sammenheng.

Statsforvalterens vurdering og konklusjon

Bildene som er lagt ved søknaden dokumenterer at det ligger rester etter lam på reiret til de to kongeørnunge. Statsforvalteren er enig med søker at det ikke kan utelukkes at kongeørn er skadevolder på lam, men dette er ikke påvist. Pr. dags dato er det ikke påviste skader forvoldt av kongeørn i beiteområdene i Endal hittil i 2022. Det kan være krevende å få påvist kongeørn som skadevolder, og de siste 10 årene er det kun påvist 22 skader der kongeørn har vært skadevolder i Midtre Gauldal kommune. Den siste påviste skaden fra Endal er fra 2012.

Selv om det ikke kan utelukkes at kongeørn er skadevolder for lam som ligger på reiret kan det heller ikke utelukkes at lam har død av andre årsaker, og at de voksne kongeørnene har fraktet rester av lam opp i reiret.

Dersom Statsforvalteren skal gi fellingstillatelse på kongeørn skal fellingsforsøket rettes mot bestemte skadegjørende individer, jf. forskriftens § 12. Det søkes om felling av kongeørnunger før de forlater reiret med begrunnelse av søker har en sterk mistanke om at kongeørn er en større skadegjører enn de fleste vil erkjenne, samt at det vil være enkelt å felle dem nå når de er på reiret. Selv om det er dokumentert at det ligger rester etter lam i reiret er det ikke dokumenterte skader forvoldt av kongeørn verken i beiteområdet eller andre steder i Midtre Gauldal kommune hittil i 2022. Søknaden retter seg dermed ikke mot et eventuelt skadegjørende individ(er), men mot ungene som kun indirekte kan være årsaken til de eventuelle skadene, samt for å forhindre fremtidige skader forvoldt av ungene når de er på vingene.

Roviltforskriftens § 12 gir Statsforvalteren hjemmel til å gi betinget skadefellingstillatelse på kongeørn. Imidlertid stiller denne særbestemmelsen strengere krav for å innvilge en fellingstillatelse enn hva som gjelder for de andre store rovdirene. Forskriftens § 12 sier blant annet at fellingstillatelser kan gis for å stoppe en pågående skadesituasjon, men at det ikke er mulig å gi tillatelse kun for å forhindre fremtidig skade. En eventuell fellingstillatelse på kongeørn skal også rettes mot det bestemte individet som volder vesentlig skade.

Statsforvalterens konklusjon

Ingen av vilkårene for å gi skadefellingstillatelse på kongeørn med hjemmel i rovviltforskriftens § 12 er oppfylt i dette tilfellet:

- Det er ikke påviste skader forvoldt av kongeørn. Det er dermed ikke snakk om en pågående skadesituasjon, og kravet om vesentlig skade er ikke oppfylt.
- Det åpnes ikke opp for at det kan gis skadefellingstillatelse for å forhindre fremtidige skade.
- Søknaden er ikke rettet mot skadevoldende individ, og må betraktes som et bestandsregulerende tiltak.

Etter at kongeørningene forlater reiret, vil de oppholde seg i hekkeområdet ut over sommeren og høsten. Imidlertid vil de frem til de blir kjønnsmoden i fem/seks års alderen streife vidt omkring i store deler av Skandinavia. Felling av de to kongeørningene vil derfor mest sannsynlig ikke redusere sannsynligheten for fremtidige skader forvoldt av kongeørn i området.

Statsforvalterens vedtak:

Med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt § 12 har Statsforvalteren i Trøndelag fattet følgende vedtak:

- Etter en total vurdering avslås søknaden fra Endal Beitelag v/Aril Røttum om tillatelse til felling av to kongeørninger på reir i Endal, Midtre Gauldal kommune.
- Avslaget begrunnes med at det ikke er påvist skade forvoldt av kongeørn, slik at det ikke er snakk om en pågående skadesituasjon med vesentlig skade.

Klagerett

I medhold av forvaltningslovens kapittel VI er det klagerett på vedtaket. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim, og sendes Statsforvalteren i Trøndelag, Postboks 2600, 7734 Steinkjer innen 3 (tre) uker fra mottakelsen av dette brevet

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
Seksjonsleder
Seksjon naturmangfold

Inge Hafstad
seniorrådgiver
Seksjon naturmangfold

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Midtre Gauldal kommune
Holtålen kommune

Rørosveien 11
Bakkavegen 1

7290
7380

STØREN
ÅLEN